Beantwoording technische vragen over concept Ontwerp Omgevingsvisie en -verordening n.a.v. bespreking in commissie op 15 januari en aanvullende technische vragen van D66, SGP en VVD

Aanvullende technische vragen na afloop van commissievergadering 15 januari 2020	
Vraag	**Antwoord**
1) D66: Wanneer komt de integrale kaart waar alle kaarten over elkaar heen zijn gelegd (woningbouw, energielandschappen, stilte en natuurgebieden etc.)?	*De concept Ontwerpen zijn PDF-bestanden met de kaarten als aparte bijlagen. Er zijn zowel visiekaarten als themakaarten opgenomen. De opgenomen Visiekaart bevat de hoofdlijnen van de zeven thema's en is daarmee een samenvattend en integraal kaartbeeld.* *De themakaarten zijn alleen thematisch opgenomen. Deze kaartlagen in de pdf over elkaar heen leggen zou ze onleesbaar maken.* *De Ontwerpen gaan voldoen aan de digitale vereisten qua bestandsformaat, structurering en vormgeving, zodat zij formeel gepubliceerd kunnen worden en via "een klik op de kaart" toegankelijk zijn via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Omdat het DSO nog in ontwikkeling is, gaan we ze ook opnemen in https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/ waar nu ook o.a. de ruimtelijke structuurvisie en -verordening raadpleegbaar zijn.* *In het Ontwerp zijn dus alle kaartlagen en alle afzonderlijke gebieden/objecten in die lagen met elkaar combineerbaar. We zullen wel nog steeds met thematische kaarten werken, zodat de gebieden die bij een thema horen ook in één keer geselecteerd kunnen worden. Voor de verordening geldt dat alle regels op een bepaalde locatie dan in één keer gepresenteerd worden.*
2) D66: Wat wordt bedoeld met de hardheidsclausule in artikel 1.6 van de Omgevingsverordening	*In algemene zin is een hardheidsclausule een mogelijkheid van een overheidsorgaan om van (dwingende) wetgeving af te wijken als het gevolg van toepassing van die regeling tot een onvoorzien en onredelijk benadelend gevolg zou leiden voor de betreffende burger of onderneming.* *De Omgevingswet zelf bevat geen hardheidsclausule, zoals bijv. de Belastingwet die wel kent.* *GS hebben de wens om een hardheidsclausule op te nemen in de omgevingsverordening om af te kunnen wijken van direct werkende regels in de verordening indien een ontwikkeling onevenredig belemmerd wordt door de regels terwijl dit niet in verhouding staat tot de provinciale belangen waarvoor de regels zijn vastgesteld.*
3) D66: Hoe staat het met kwaliteitsimpuls bij binnenstedelijke bouwen, dus groen, het samengaan van functies waar de ARK ook naar verwijst in zijn advies? Bijvoorbeeld door innovaties zoals verticale tuinen.	*Dit is een ambitie die wij mee willen nemen in het kader voor regionale programmering.*
4) D66: Hoe gaan we ervoor zorgen dat we de versnellingsopgave woningbouw ook daadwerkelijk gaan afmaken/realiseren?	*In de Omgevingsvisie en -verordening is aangegeven dat we willen gaan werken met regionale programmering van wonen en werken. Dit is een gezamenlijk proces van gemeenten en provincie. Wij verwachten dat we met die nieuwe systematiek beter in staat zullen zijn om de productie op de woningmarkt aan te jagen, te monitoren en bij te sturen indien nodig. Via het programma BO beschikken we over instrumenten om gemeenten, corporaties en marktpartijen hierbij te ondersteunen. Ook het Rijk ondersteunt hierbij bijv. via de Woningbouwimpuls en de woondeals.*
5) D66: Klopt de interpretatie dat er met de provincie door gemeenten – onder de genoemde voorwaarden- gesproken kan worden over woningbouw buiten de rode contouren voor de gele gebieden (kaart uitbreiding woningbouw en bedrijventerreinen)?. Artikel 3.46	*De 'gele gebieden' hebben in de concept ontwerp verordening de aanduiding: uitbreiding onder voorwaarden mogelijk'. De voorwaarden verschillen per gebied. In het algemeen geldt dat een uitbreidingslocatie moet zijn opgenomen in een provinciaal programma wonen en werken (resultaat van de regionale programmering wordt hierin vastgelegd), dat de locatie zich aansluitend aan het stedelijk gebied moet bevinden en dat (de kernkwaliteiten van) het landschap in acht moet worden genomen. Voorts gelden nog specifieke voorwaarden in gebieden met (overlappende) aanduidingen zoals 'waterbergingsgebied', vrijwaringszones regionale keringen', 'overstroombaar gebied', 'grondwaterbeschermingsgebied', 'strategische grondwatervoorraden', 'zwemwaterlocaties', 'stiltegebied', 'bodemdalingsgevoelig gebied', 'cultuurhistorische hoofdstructuur', 'UNESCO-werelderfgoed', 'recreatiezone', 'bovenlokale dagrecreatieterreinen' en 'beschermingszone drinkwaterwinning'. Bij de regionale programmering zijn de basisprincipes voor verstedelijking uit het afwegingskader leidend.*

6) D66: Hoe gaat de provincie het visie uitgangspunt van 50% middenhuur en sociaal toepassen in de verordening, en moeten wij dat als provincie wel willen?	*Het percentage is nu opgenomen in de toelichting bij de verordening. Wij zouden dit willen opnemen in het kader voor de regionale programmering, waarbij we de 50 % op regionaal niveau willen bereiken. Dit geeft flexibiliteit om er op Omgevingsplan of gemeentelijk niveau van af te wijken, als het totaal ten minste 50% per regio is.*
7) D66: Hoe staat het met het verplaatsen van agrarische bouwvlakken, kan dat wel of niet?	*Hiervoor geldt artikel 3.26 lid 1: Een omgevingsplan dat betrekking heeft op locaties binnen Agrarische bedrijven bevat geen regels die voorzien in nieuwe agrarische bouwpercelen, tenzij het gaat om de verplaatsing van een grondgebonden landbouwbedrijf voor het voldoen aan internationale verplichtingen.* *Van verplaatsing kan alleen gesproken worden, indien op het oude bouwvlak alle bebouwing wordt gesloopt, de verharding wordt verwijderd, en de grond weer landbouwkundig wordt ingericht en benut. Dat zal vanwege de hoge kosten nauwelijks realistisch zijn. Blijft op het oude erf de voormalige bedrijfswoning achter, of komt er zelfs één bij op basis van ruimte voor ruimte, dan is geen sprake van verplaatsing. Er blijven dan immers toch twee erven over.* *We kunnen ons voorstellen dat verplaatsing wenselijk kan zijn. Er kan eventueel ruimte worden gegeven via een ontheffing. Generiek ruimte bieden aan verplaatsing levert risico's op voor gewenste ontwikkelingen.*
8) D66: Voor kleine windturbines blijft een harde grens van 20 meter ashoogte, waarom? Is dit niet iets dat lokaal geregeld moet worden?	*De onderliggende overweging voor de grens van 20 meter is dat deze molens qua maat en schaal passen op een erf en bedoeld zijn voor eigen gebruik. Kleine turbines hebben bij plaatsing op of in aansluiting op het bouwperceel een beperkte impact op de omgeving, gezien vanuit onze provinciaal belang met betrekking tot landschap.*
9) D66: Biedt het experimenteerartikel alle ruimte over alle hoofdstukken, of alleen woningbouw? Artikel 2.266	*Het experimenteerartikel biedt ruimte voor alle instructieregels. Soms is de ruimte die in de regel zit, specifiek aangegeven. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor UNESCO Werelderfgoed en NNN.*
10) D66: Komt (is) er een subsidieregeling voor de miljoenen aan herinrichting van de groene contouren?	*In het kader van het Coalitieakkoord is 12 miljoen gereserveerd voor een extra impuls om 400 hectare natuur in de groene contour te realiseren. Het proces over hoe het geld wordt weggezet moet nog vorm krijgen.*
11) D66: Is woningbouw op termijn mogelijk rond het station Driebergen-Zeist? Evt. ook Den Dolder i.v.m. herinrichting industrieterreinen.	*Ja, indien dit binnen het stedelijk gebied kan plaatsvinden dan wel bij uitbreiding kan worden voldaan aan de hiervoor onder 5 geschetste voorwaarden, waaronder het opnemen van de betreffende locatie in de regionale programmering. In de visie zijn knooppunten benoemd als kansrijke locaties voor woningbouw.*
12) D66: Hoe wordt 'lokaal maatwerk' blz. 77 visie, hoofdstuk 4, straks precies ingevuld? Is het enkel de ruimte zoals in artikel 3.46 van de verordening staat?	*Lokaal maatwerk wordt ingevuld via de lijn die in het door PS vastgestelde Afwegingskader Uitbreidingslocaties voor wonen is aangegeven: de mogelijkheid voor een eenmalige kleinschalige uitbreiding tot 50 woningen dan wel de regionale programmering. De Omgevingsverordening zal hiervoor de ruimte bieden (art. 3.46 in concept ontwerp en andere bepalingen).*
13) D66: Gaat u een vierde scenario (D) uitwerken, omdat de economische groei en behoefte aan woningbouw alleen maar meer wordt. Gaat u een scenario uitwerken voor meer dan 180.000 woningen?	*De notitie groeiscenario's is opgesteld n.a.v. een motie. In het concept ontwerp is, conform het Koersdocument, uitgegaan van het accommoderen van de groei. Daartoe zijn de meest recente Primos-ramingen opgenomen. 180.000 woningen is de bovengrens in de meest recente scenario's tot 2050. Indien de prognoses naar boven worden bijgesteld, kan daar in de systematiek van regionale programmering op worden ingespeeld, bijvoorbeeld door ophoging van de kwantitatieve bandbreedtes in het kader voor de regionale programmering. Dit uitwerken in een extra scenario heeft weinig meerwaarde; een snellere groei betekent dat de eerder uitgewerkte scenario's sneller gerealiseerd worden en dat op lange termijn extra ruimte voor woningbouw nodig is. Waar dit moet plaatsvinden is nu onbekend en daarmee is het scenario niet onderscheidend te maken.*

14) SGP: In de visie wordt volop verwezen naar de transitie van het veenweidegebied. Echter is er geen concreet pad dat bewandeld wordt, zelfs geen stip op de horizon wat het grote areaal zou moeten worden. Wij zouden graag zien dat er een toekomstperspectief voor het veenweidegebied wordt toegevoegd.	*De transitie in het veenweidegebied zal per gebied een verschillende aanpak behoeven, omdat de mate van bodemdaling en het grondgebruik verschilt. Om maatwerk te leveren hanteren wij een gebiedsgerichte netwerkaanpak. De gebiedsprocessen doorlopen we samen met andere overheden, de agrarische sector, terreinbeheerders, bewoners en maatschappelijke actoren. Een voorbeeld van een gebiedsproces is Veenweide in beweging (Kamerik). Vanwege deze diversiteit in aanpak kan er niet één toekomstperspectief geschetst worden. Wel vermelden we in de Omgevingsvisie dat er een programma bodemdaling komt wat uiteindelijk resulteert in typen gebieden:* *1. gebieden waarin de aanpak van bodemdaling ondergeschikt is aan andere opgaven of het huidig gebruik. Hier zal de bodemdaling niet sterker worden geremd dan nu het geval is;* *2. gebieden waar ingezet wordt op het remmen van de bodemdaling door het landbouwkundig gebruik met verbrede doelstellingen, zoals agrarisch natuurbeheer en technische maatregelen, te faciliteren;* *3. gebieden waar de bodemdaling sterk wordt geremd door het maken van ingrijpender keuzen. Dit kan door het stimuleren van andere verdienmodellen en/of het realiseren van andere opgaven.*
15) SGP: zijn Wat is het verschil aan regelgeving voor binnenstedelijke woningbouw tussen de PRV en de nieuwe verordening?	*Op grond van andere provinciale belangen zijn er inderdaad hier en daar regels aangescherpt, met name m.b.t. veiligheid en gezondheid. Zie voorts de beantwoording van de technische vraag bij het Afwegingskader uitbreidingslocaties voor wonen (https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/Vergaderingen/Provinciale-Staten/2020/29-januari/10:30/Beantwoording-technische-vraag-SGP-Afwegingskader-uitbreidingslocaties-wonen.pdf)*
16) VVD: Waarom kunnen bepaalde taken niet beter door gemeenten zelf worden gedaan en waarom is een sterk instrument als een instructieregels daarvoor noodzakelijk?	*De provincie moet het één en ander regelen op grond van de wet. Daarnaast hebben we provinciale belangen die we willen laten doorwerken naar gemeenten. Dit kan op verschillende manieren, bijv. door een instructieregel. Gemeenten moeten onze instructieregels vertalen naar hun Omgevingsplan. Overigens werkt de provincie sinds 2008 met instructieregels in bijv. de provinciale ruimtelijke verordening.*
17) VVD: U geeft aan alleen ruimte te geven voor bedrijven die een bijdrage leveren aan Utrecht en die een lokale en regionale behoefte voorzien. Die keuze zou moeten worden overgelaten aan de regio en de individuele gemeenten zelf. Waar moeten bijvoorbeeld de maakindustrie en grotere bedrijven / bedrijven met een hoge milieucategorie zich in te toekomst vestigen, zeker als ze weg moeten van hun huidige plek vanwege herstructurering of transformatie?	*In het proces van de regionale programmering van werklocaties willen we het gesprek voeren over de lokale en regionale behoefte, de herstructurerings- en verdichtingsmogelijkheden en hoeveel hectares extra werklocaties in welke werkmilieus nodig zijn. Binnen de door u te stellen kaders gaan we een gezamenlijk programma opstellen dat zo veel tegemoet komt aan de wensen van het bedrijfsleven en ambities van gemeenten.*
18) VVD: kan de formulering in artikel 4.1 zodanig vorm worden geven dat woningbouwontwikkeling binnenstedelijk niet wordt vertraagd of de kosten niet stijgen door toepassing van deze instructieregel?	*We nemen dit mee bij het opstellen van het ontwerp. Bij amendement (03, binnenstedelijk bouwen vrij) is de verplichting voor evenwichtige groenontwikkeling bij binnenstedelijke plannen reeds geschrapt.*
19) VVD: Wie bepaalt dat er binnenstedelijk geen nieuwe woningen meer kunnen worden geplaatst?	*Gemeenten moeten de Ladder voor duurzame verstedelijking in acht nemen bij uitbreidingsplannen. Daarvoor moeten zij motiveren dat de ontwikkeling niet binnenstedelijk kan plaatsvinden. Dit maakt onderdeel uit van de gesprekken in de regio over regionale programmering. Uiteindelijk stelt GS het provinciaal programma vast.*
20) VVD: Kan er een uitgebreide evaluatie van de voorwaarden woningbouw bij iedere nieuwe regionale programmering aangeboden worden aan ons? Op deze manier kunnen we nagaan of en hoe de regels het beoogde effect, woningbouw, tot gevolg hebben.	*Dit komt bij de kaderstelling voor de regionale programmering aan de orde (gepland PS juni). In het proces van de regionale programmering zijn evaluatie en bijsturing belangrijke elementen.*

Technische vragen uit commissievergadering 15 januari	
Vraag	**Antwoord**
21) D66: i.r.t. afwegingskader uitbreidingslocaties voor wonen: Waaraan wordt 'onaanvaardbaar' getoetst? (betreft de passage 'bij locatiekeuze wordt rekening gehouden met … onaanvaardbare toename van geluid in het stiltegebied') Dit kan bijvoorbeeld de standaard van de provincie of van de gemeente zijn.	*Het stiltegebied vraagt om een goede locatiekeuze en een slimme inrichting om aan de norm van het stiltegebied te voldoen. Concept ontwerp verordening bevat geen regels met betrekking tot "onaanvaardbaar".*
22) Groenlinks: De vraag of de provincie zicht heeft op de woningbehoefte van gemeenten kwam al naar voren. Sommige gemeenten zouden meer dan 50% sociale woningbouw en middensegment willen bouwen. Zij zou hierover graag meer gegevens ontvangen.	*Deze gegevens zijn opgevraagd, volgt z.s.m.*
23) Groenlinks: Dit hangt samen met het feit dat de regionale programmering, ook voor de gemeenten, nog een black box is. Hoe snel kan men aan de slag met de regionale programmering en de inhoud ervan?	*Voor de zomer komt er voor regionale programmering een statenvoorstel met kaderstelling. In de aanloop daarnaar toe hebben we een verkennend overleg met alle gemeenten. Het voorstel is om de commissie mee te nemen in de inzichten die er ontstaan, bijvoorbeeld in de commissie van april.*
24) FvD: In de bijlage staat een gedeelte over een Mobiliteitstoets bij uitbreiding. Deels gelden de regels ook voor binnenstedelijke woningbouwlocaties. Bij grootschalige binnenstedelijke woningbouw gaat de Mobiliteitstoets niet gehaald worden. Hij vraagt naar de afwegingskaders van de Mobiliteitstoets.	*De Bijlage Mobiliteitstoets hoort bij artikel 2.263 uit de concept Ontwerp Omgevingsverordening. De mobiliteitstoets geldt voor de gehele provincie en dus ook voor het stedelijk gebied. Dit is nu ook het geval op grond van de PRS en PRV. Om een binnenstedelijke ontwikkeling mogelijk te maken zal voldaan moeten worden aan het artikel mobiliteitstoets (mobiliteitsscan en evt. een toets). Er is geen sprake van een afwegingskader, maar van een opdracht om binnen de mobiliteitstoets de mogelijke oplossingen voor de geconstateerde knelpunten uit te werken.*
25) PvdD: Bevestigt dat 'rood voor groen' in de oude verordening staat. In het afwegingskader staat echter 'rood voor groene contour'. Hij roept een motie van GroenLinks in herinnering bij de PRS waarin geen ontwikkelingen in de groene contour mogen plaatsvinden die totstandkoming van de groene contour kunnen belemmeren. Bij deze zin kan hij zich voorstellen dat er her en der kleine stukjes natuur worden genomen. Hij vraagt wat dit betekent voor de kwantitatieve opgave van 3.000 hectaren die er lag.	*In de huidige PRS en PRV is al opgenomen, dat er een kleinschalige bouwmogelijkheid is in een groene contour om natuurontwikkeling mogelijk te maken. In huidige PRV is ook aangegeven dat, ter bescherming van het gebied dat aangewezen is als groene contour, er niet mag worden gebouwd als dat de natuurontwikkeling die van belang is voor het functioneren van het NNN onmogelijk maakt, tenzij er dwingende redenen van groot openbaar belang en dit gecompenseerd wordt. Daarmee is rood in de groene contour dus alleen mogelijk als dit bijdraagt aan de realisatie van natuurdoelen. Hiervoor is gekozen, om niet de eis van extra grondverwerving naast het groene contour gebied zelf op te leggen.*
26) FvD: Ruimtelijke veranderingen kennen het idee van planschade. In recente onderzoeken van de Universiteiten van Amsterdam en Groningen, wordt de term woningwaardevermindering genoemd. Die wordt tussen de -5% en -17% ingeschat, afhankelijk van hoogte en zichtbaarheid van bijvoorbeeld flats. In Zeist is er een regeling die het verlies van woningwaarde en van inkomsten (toerisme reageert slecht op de-esthetisering) uitkeert. Men betaalt €300	*De (risico's op) planschade zullen, indien aan de orde, in het kader van de regionale programmeringsgesprekken worden meegenomen.*

voor een aanvraag. Wordt gevraagd of GS hiermee rekening houden, ook omdat de loketfunctie in de nieuwe Omgevingswet per 1 januari verplaatst wordt naar gemeenten. Er zou hier een run op kunnen komen. Het gaat om substantiële bedragen, tienduizenden euro's, als er dichtbij een flat wordt gebouwd. Speelt ergens het idee van planschade een rol?	
27) FvD: De PARK doet in zijn reactie een oproep tot een nadere definitie van ruimtelijke kwaliteit. FvD onderschrijft dit. Vooral de beeldkwaliteit van het landschap, de do's en don'ts, zouden verplicht onderdeel moeten zijn. Hoort graag hoe de andere fracties hier tegenaan kijken, in het bijzonder de coalitiefracties. De PARK doet een voorstel voor een beoordelingsmatrix, een Habiforum, en fractie zou graag zien dat de 12 variabelen door GS geprioriteerd worden. Hij spreekt bijvoorbeeld over economische effecten en over belevingswaarde. Dit kan een afwegingskader zijn als er vergunningen moeten worden verstrekt of visies moeten worden gevormd. Dit is er nu niet. Vinden GS dat aspecten als economische gevolgen en belevingswaarde zich ook uitstrekken tot de ruimte binnen de rode contour? Geldt dit ook voor binnensteden van bijvoorbeeld Utrecht of Amersfoort? Buiten de bebouwde kom wordt niet veel gevonden, maar daarbinnen is het angstig stil als het om zaken als economische waarde en belevingswaarde gaat.	*In de Omgevingsvisie en -verordening hebben we ten opzichte van de Structuurvisie de slag gemaakt naar Omgevingskwaliteit. Dit vormt een basis voor al ons beleid, is als voorwaarde opgenomen in diverse regels, en loopt daarmee als rode draad door onze Omgevingsvisie. Ruimtelijke kwaliteit in de visie (en in de Omgevingswet) is daarmee onlosmakelijk onderdeel van omgevingswaarden. Dat hebben we ook zo opgenomen met de te realiseren balans tussen maatschappelijke opgaven en Utrechtse kwaliteiten (blz. 14), de thematische uitwerking van de 7 thema's (blz. 24-29) en de uitgangspunten (blz. 37). We kunnen dit nog verduidelijken door het begrip ruimtelijke kwaliteit duidelijker te positioneren in de na te streven omgevingskwaliteit.* *Ten aanzien van prioritering i.r.t. de Omgevingsvisie: De verschillende thematische opgaven in de Omgevingsvisie staan bewust naast elkaar, waarbij er wel aandacht is voor de combineerbaarheid van de diverse functies die in een gebied bij elkaar komen. Daar waar dit (over en weer) tot voorwaarden leidt is dit aangegeven. Een prioriteitsstelling is hierbij nog niet aangegeven. Reden hiervoor is dat deze per gebied kan verschillen. Hiermee laten wij ruimte om de concrete ruimtelijke keuzes met het gebied en met de gebiedspartners te maken.* *Ten aanzien van belevingswaarde en economische waarde binnen de rode contour: Dit komt op verschillende manieren terug door de Omgevingsvisie heen, bijvoorbeeld groenblauwe, recreatieve en culturele voorzieningen op bereikbaar afstand, sociale veiligheid en inclusiviteit, een aantrekkelijke beleving van de overgang van stedelijk naar landelijk gebied (kernrandzone), herstructurering en efficiënt en/of meervoudig ruimtegebruik op bedrijventerreinen en gemengde woon-werkgebieden.*
28) Groenlinks: De Omgevingsvisie gaat uit van voldoende houtopstanden. Onderzocht wordt wat bomen aan CO2-opslag kunnen bijdragen. Een motie over 600 nieuwe bomen is aangenomen. Zou de ambitie dan niet tenminste een toename moeten zijn van het aantal houtopstanden? Waarom kunnen die niet concreet geformuleerd worden zoals men dat wel aandurft met andere doelen en ambities?	*Er wordt landelijk nu een visie ontwikkeld op houtopstanden/bosbeleid. N.a.v. die ontwikkelingen overleggen we ook met uw Staten over eventueel nieuw op te stellen bosbeleid waarin de uitbreiding van bossen een plek kan hebben. Overigens gaat de motie over 600.000 bomen.*
29) CDA: Er zou een knip moeten komen tussen de interne woningbehoefte en externe woningbehoefte. Welke autonome woningbehoefte heeft de provincie vanuit het eigen woningbestand, de eigen bevolking en wat is het deel dat aantrekt? Een GroenLinks-Statenlid heeft ooit gezegd dat de provincie wellicht geen woningen hoeft te bouwen voor 140.000 mensen maar dat er gestopt kan worden bij bijvoorbeeld 75.000. Die afweging komt men niet tegen in de Omgevingsvisie.	*In de Omgevingsvisie wordt, conform de besluitvorming over het Koersdocument, uitgegaan van het volledig accommoderen van de woningbehoefte. Eventueel is inzicht te geven in de omvang van de 'eigen' woningbehoefte en de 'externe' woningbehoefte. Gezien (Europese) regelgeving, vrij verkeer van goederen en diensten, kunnen we alleen sturen op de omvang van het woningbouwprogramma (plancapaciteit). Minder woningen betekent dus dat de druk op de woningmarkt toeneemt, met daarbij een verergering van de knelpunten op de woningmarkt.*

30) CDA: Zou meer helderheid willen krijgen over 'zoekgebieden voor integrale ontwikkeling wonen en werken', station Breukelen, stationskwartier Veenendaal. Het CDA staat hier positief tegenover maar het zou goed zijn om naar meer gebieden te kijken, bijvoorbeeld Woerden en Veenendaal-De Klomp.	*Deze zoekgebieden op knooppunten zijn opgenomen omdat uit de regio-dialogen is gebleken dat zowel wij als de regio daar goede kansen ziet. Ook de stationsomgeving Woerden is als zodanig opgenomen op de Visiekaart. Over of en de wijze waarop we Veenendaal- De Klomp opnemen in het ontwerp is er overleg met de Regio FoodValley.*
31) CDA: Bij vraag over erfgoed is niet helemaal terug te vinden of dit oude of nieuwe tekst is. Hij vraagt hier aandacht voor.	*Het beleid over erfgoed is grotendeels overgenomen uit het huidige beleid en is dus grotendeels beleidsneutraal. De aanpassingen zijn het toevoegen van cultuurhistorische wegen en het anders behandelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie nu het genomineerd is voor de lijst van UNESCO-werelderfgoed. Zie ook de bijlage over de planMER bij het concept Ontwerp waarin de lijst met beleidswijzigingen is opgenomen.*
32) PvdA: Een paragraaf gaat over digitalisering. De gemeenten zullen ook veel kaarten en beschrijvingen digitaal aanbieden. Kan er in samenwerking met gemeenten voor gezorgd worden dat dit één geheel wordt, dus zonder dat iedereen het wiel uit moet vinden? Worden hierover gesprekken gevoerd?	*De Ontwerpen gaan voldoen aan de digitale vereisten qua bestandsformaat, structurering en vormgeving, zodat zij formeel gepubliceerd kunnen worden en via "een klik op de kaart" toegankelijk zijn via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit DSO is een landelijke voorziening waarin alle visies, plannen, verordeningen e.d. die onder de Omgevingswet werking hebben digitaal bij elkaar komen. Wij dragen bij aan de ontwikkeling hiervan.*
33) ChristenUnie: In woorden is de visie integraal. Maar dit is inhoudelijk niet altijd terug te zien bij de thema's. Hoe gaan GS bewerkstelligen dat vraagstukken daadwerkelijk integraal benaderd gaan worden, is de organisatie klaar voor deze andere manier van werken en denken?	*We hebben inderdaad deels met thematisch beleid te maken. Dat is onontkoombaar bij een omvangrijk document als de Omgevingsvisie en de huidige urgente opgaven (o.a. verstedelijking, duurzame energie en bodemdaling). De integraliteit en verbinding leggen we zowel in de visie op 2050, als in de gebiedsgerichte uitwerkingen. Daarnaast zijn op diverse plaatsen in het thematisch beleid verbindingen gelegd met andere thema's. En de integraliteit is ook binnen thema's te vinden, zo bevatten de verstedelijkingsprincipes diverse onderwerpen naast wonen en werken, zoals de inzet op schone en gezonde mobiliteit, het mee-ontwikkelen van recreatie. Ook in de Omgevingsverordening komt dit terug. In diverse instructieregels worden voorwaarden aan ontwikkelingen gesteld die vragen om rekening te houden met andere thema's en ontwikkelingen.* *Met deze werkwijze laten wij ruimte om in gebieden over de daarin samenkomende thema's de concrete ruimtelijke keuzes met het gebied en met de gebiedspartners te maken. Dit vraagt inderdaad een andere manier van werken. Hier wordt de organisatie op voorbereid. In de commissie van maart ontvangt u hierover meer informatie.*
34) ChristenUnie: Participatie is een belangrijke pijler van de Omgevingswet. Hoe wordt ervoor gezorgd dat initiatiefnemers daadwerkelijk de ruimte krijgen? Uiteindelijk zorgt dit voor meer draagvlak voor het realiseren van transities. Participatie krijgt onvoldoende ruimte in de visie en zou onderdeel moeten zijn van de verordening. Hiervoor moet een goede en werkbare methodiek worden gevonden. Hoe kan de provincie aansluiten bij het raamwerk dat in de maak is?	*De Omgevingswet zegt over participatie: 'het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden [...] bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit'. Met belanghebbenden bedoelt de wet burgers, vertegenwoordigers van bedrijven, professionals van maatschappelijke organisaties en bestuurders van overheden. Wij hebben dat in de Omgevingsvisie gevat onder de noemer 'samenwerken' (paragraaf 6.1). De wet geeft het bevoegd gezag en de initiatiefnemer de vrijheid eigen keuzes te maken voor de inrichting van het participatieproces. Reden hiervoor is, dat de locatie, het soort besluit, de omgeving en de betrokkenen elke keer anders. Ook het moment waarop participatie start, verschilt per keer. Ook dat hebben wij in die paragraaf verwoord onder de noemer 'samenspel'.* *De wijze van participatie ligt veelal bij gemeenten, en voor provinciale wegenprojecten e.d. bij de provincie. Om te zorgen dat hier serieus invulling aan wordt gegeven, zal de noodzaak tot participatie in de toelichting van de verordening benadrukt worden.*
35) D66: In hoofdstuk 3 worden de vier rollen van de sturingsfilosofie aangegeven in een afbeelding. Wordt gevraagd wanneer de provincie welke rol heeft. Zijn de rollen integraal, naast elkaar of wisselen de rollen? Begint dit op 1 januari 2021?	*De rollen van de provincie bij de diverse (deel)thema's staat beschreven in de tabel in paragraaf 6.5. Uit die tabel blijkt al, dat voor ieder thema meerdere rollen van toepassing zijn. Om een voorbeeld te geven: voor natuurbeleid komen de rollen o.a. als volgt terug: stimuleren via ons subsidieprogramma, participeren in gebiedsprocessen, realiseren in de aanleg van natuurgebieden en reguleren in de bescherming van onze natuur via de regels in de Omgevingsverordening. We kunnen de rollen daarbij tegelijkertijd inzetten, maar ook afwisselend, naar gelang wat de situatie van ons vraagt.*

36) D66: Zij vraagt wat de rol van de provincie is en wat de escalatieladder is als bij de regionale programmering de gemeenten er in de subregio's niet uitkomen.	*Regionale programmering is een groeiproces: per 1-1-2021 hoeft niet alles al te zijn belegd, maar het is belangrijk dat er vanaf die datum wat is vastgesteld zodat verder gewerkt kan worden aan de realisatie van woningen. Wij streven naar draagvlak en consensus, omdat voor de opgaven samenwerking nodig is. In het uiterste geval kan de provincie knopen doorhakken in het provinciale programma.*
37) D66: Het is de vraag of de verordening nog ruimte voor overleg biedt. Het is verengd. Zij vraagt waar het goede gesprek met de gemeenten blijft.	*De verwachting is dat het overleg met gemeenten intensiever en belangrijker wordt. Alleen de regionale programmering zorgt al voor frequenter overleg. Ook de afwijkingsmogelijkheden in de verordening, zoals de mogelijkheid om gebruik te maken van experimenten, ontheffingen en de hardheidsclausule zullen meer overleg en dus meer maatwerk opleveren.*
38) D66: De indeling van de hoofdstukken lijkt niet logisch. Het gedeelte woonbeleid valt onder hoofdstuk 3 Landelijk gebied.	*De indeling van het ontwerp van de Omgevingsverordening is aangepast, omdat deze inderdaad niet logisch was.*
39) VVD: In artikel 2.9 wordt gesproken over experimenteerruimte, die de mogelijkheid biedt om af te wijken van de instructieregels. De bevoegdheid is aan GS, maar PS zouden daar ook een mening over moeten kunnen hebben. Zij vraagt advies van GS hierover. Kunnen PS adviesrecht krijgen, komt er een wensen en bedenkingen procedure, mogen PS zelf iets voordragen?	*Experimenteerruimte regelen we in de Omgevingsverordening. Hierin is inderdaad opgenomen dat GS een gebied kan aanwijzen. Dit is beleidsneutraal overgezet vanuit de PRV. Mocht er een brede wens bestaan hiervoor, dan kan hieraan tegemoet gekomen worden. Dit zou betekenen dat de regels aangepast moeten worden.* *Daarnaast biedt de Omgevingswet de mogelijkheid tot het verlenen van ontheffing op instructieregels door GS. De ontheffing van instructieregels is bedoeld voor situaties waarbij de uitoefening van een taak of bevoegdheid onevenredig wordt belemmerd in verhouding tot het belang dat met de regel wordt gediend. Daarvan kan sprake zijn als ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving redelijkerwijs niet waren te voorzien.*
40) VVD: De VVD is benieuwd hoe GS met de verordening en de regels in de verordening de gewenste woningbouwontwikkeling van 10.000 woningen mogelijk maakt. Of gemeenten zich geholpen voelen door deze voorwaarden is op voorhand niet te zeggen. Ieder jaar doen GS een voorstel om de regionale programmering aan te passen. De VVD vraagt of er een evaluatie zal komen van hoe gemeenten de voorwaarden ervaren en of de woningen daadwerkelijk worden gebouwd.	*Komt aan de orde bij vaststelling kader voor regionale programmering (gepland juni PS).*
41) SGP: FvD en PVV gaven aan: ongeveer de hele provincie is geschikt gebied voor de opwek van zogenaamde duurzame energie, met windmolens en zonnepanelen. Zelfs NNN wordt niet ontzien. De reactie van NMU viel op; in gebieden waar provincie weidevogels beschermt, mogen windmolens geplaatst worden. Dit is vreemd, in ganzenrustgebieden mag het niet.	*Wanneer windenergie of zonnevelden gerealiseerd worden in weidevogelkerngebieden, dan moet het leefgebied van de weidevogels aantoonbaar worden verbeterd.* *De ganzenrustgebieden zijn aangewezen op basis van het Utrechtse ganzenakkoord. Als ganzenrustgebieden worden verplaatst, is daar financiering voor nodig. Bovendien gelden de Europese verplichtingen voor trekkende winterganzen. Overigens is er grote overlap tussen de Natura 2000 gebieden en de ganzenrustgebieden.*
42) FvD: Wijst erop dat in het proces de effecten op het milieu behoorlijk meegewogen worden in MER's en planMER's. Hij vraagt of de effecten op de economie ook niet meegewogen moeten worden, effecten als waardevermindering en het verslechteren van commerciële mogelijkheden. Zou er niet een toets moeten komen op de belevingswaarde, de esthetiek.	*Bij de stukken van de commissie van 15 januari was als bijlage 4 toegevoegd de tussentijdse informatie vanuit het spoor van het milieueffectrapport (MER). Tabel 4 hierin bevat het concept beoordelingskader. Daarin is te lezen dat het MER gaat over de breedte van de fysieke leefomgeving en daarbij ook economische en sociale aspecten beziet. Belevingswaarde of esthetiek maakt daar geen deel van uit, omdat dit op het abstractieniveau van een provinciale Omgevingsvisie niet te beoordelen is. Dit kan wel op gebiedsniveau bij nieuwe ontwikkelingen. Om die reden vragen wij in de Omgevingsverordening in diverse regels om verhoging of verbetering van de Omgevingskwaliteit.*

43) SGP: Gedeputeerde Van Essen benadrukte zojuist dat windmolens en zonnepanelen niet overal kunnen worden neergelegd. De SGP ziet op pagina 19 van het kaartenbestand bij de verordening een kaart waar bijna alles, buiten het stedelijk gebied, aangeduid als windenergielocatie en zonnevelden, minus een aantal waar ook een streep overdwars staat en waarbij staat 'gebied met extra voorwaarden'. Daar kwam zijn opmerking vandaan. Als dit niet klopt, is spreker benieuwd naar de waarde van het kaartje.	*De betreffende kaart behoort bij de artikelen die betrekking hebben op duurzame energie. Op deze kaart is alleen opgenomen wat hierover in de betreffende artikelen geregeld wordt. Ook aan enkele andere artikelen hangen voorwaarden voor de realisatie van duurzame energie. Het gaat om de artikelen voor NNN en UNESCO Werelderfgoed. Daarnaast zijn er gebieden waar wij kansen zien voor behoud of realisatie van kwaliteiten met behulp van duurzame energie. Het gaat om de groene contour en historische buitenplaatsen. De begrenzing van die gebieden is te vinden op de kaarten die bij deze artikelen horen. Dat kan nu nog verwarring op wekken, omdat het concept Ontwerp op papier is uitgebracht. Het Ontwerp is straks een digitaal plan en dan kunnen de lagen over elkaar heen gelegd worden om het gehele beeld van kansen en voorwaarden voor duurzame energie duidelijk te maken. Om dit extra inzichtelijk te maken zullen wij deze combinatiekaarten als afbeelding in de Omgevingsvisie opnemen.*